

БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ В СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Ліло Г.Я.,
*здобувач вищої освіти спеціальності 015 «Професійна освіта (Технологія
виробництва і переробка продуктів сільського господарства)»,*
Ткачова Є.С.,
*здобувач вищої освіти спеціальності 015 «Професійна освіта (Технологія
виробництва і переробка продуктів сільського господарства)»,
Миколаївського національного аграрного університету,
м. Миколаїв, Україна*

Безпека життєдіяльності (БЖД) – це суцільна наука, яка вивчає небезпечну та негативну дію екзогенних та ендогенних факторів у всіх сферах життєдіяльності, що впливають на людину.

З кожним роком все більш очевидною стає проблема щодо безпеки життєдіяльності людини. За усю історію людства фахівці з питань БЖД накопичили чималий досвід в цій області, але вони поки що не можуть управляти природними явищами та протистояти стихіям в повній мірі. Людство протягом багатьох років створювало і удосконалювало технічні засоби з метою забезпечити комфортність та безпеку свого існування, а в результаті предстало перед обличчям загроз, які пов'язані з виробництвом і використанням техніки.

У повсякденному світі проявляються такі негативні явища серед учнів навчальних закладів, як насильство, секстинг, кібертретирування, булінг та інші негативні дії, що не може не викликати стурбованості й посиленої уваги широких кіл освітян, батьків і громадськості.

Виникає необхідність забезпечити захист кожній особистості, яка в цьому потребує, та у подальшому не допустити до наслідків негативних факторів і чинників, які впливають на особистість.

Стає очевидним той факт, що необхідна ретельна підготовка всього населення до життя в умовах, при яких як в побуті так і в природному оточенні можливо виникнення ситуацій, які є небезпечні для особистості.

Проблеми безпеки людини та підготовки населення до забезпечення особистої та громадської безпеки досліджуються в культурології, психології, методиці екологічного навчання і виховання, теорії безпеки життєдіяльності, соціології.

О. С. Власюк вважає, що забезпечення національної безпеки є пріоритетним напрямом державної політики, ефективність якої значною мірою визначається станом розробленості теорії національної безпеки та рівнем впровадження і застосування відповідних методів, методик, моделей, механізмів, принципів у процесі практичного вирішення актуальних проблем державотворення [2].

У процесі підготовки населення до дій у небезпечних і надзвичайних ситуаціях зростає значущість системи освіти за формуванням культури безпеки життєдіяльності.

Поняття «культура безпеки» вперше з'явилося в 1986 р в процесі аналізу Міжнародним агентством з атомної енергетики причин і наслідків аварії на Чорнобильській АЕС. В даний час існують різні визначення культури безпеки життєдіяльності. Наприклад, В.Ф. Пилипенко в своєму енциклопедичному словнику з безпеки життєдіяльності висвітлював культуру безпеки діяльності як «сукупність правил, норм і дій індивіда, групи і суспільства в цілому по створенню, підтримці і коригуванню безпечних умов і результатів діяльності»[4].

Тож, соціальні процеси і явища мають багато гострих не вирішених суперечностей і катаклізмів, які сьогодні набувають глобального характеру. Перед суспільством головною метою постає навчання безпеки життєдіяльності в навчальних закладах і підготовка учнів до успішних дій по забезпеченню безпеки особистості, суспільства та держави.

В процесі навчання основам безпеки життєдіяльності формуються і удосконалюються не тільки знання, а й теорія, що поєднує практику. Завдяки цьому формуються мотиви, прагнення і ціннісні орієнтації.

В навчальних посібниках по курсу «Безпеки життєдіяльності» висвітлюються більш складні і різноманітні умови. Цей процес перетворення визначає всі основні особливості учнів підліткового віку, отже, і специфіку роботи з ними. У програмі «БЖД» запроваджують навчальні ігри.

При підготовці уроків з використанням ігрової діяльності важливо продумати зміст уроку та завдання. При відборі змісту необхідно, щоб навчальний матеріал був емоційно насичений, і легко запам'ятовувався. У матеріалах уроків слід включати чіткі, конкретні образи, події та ситуації.

Ігрова діяльність розглядається як найбільш доступний ефективний метод навчання учня його власної активної позиції, що пов'язана з ініціативою, його фантазією і творчістю.

Ігрові форми навчання дозволяють використовувати всі рівні засвоєння знань: від відтворюючої діяльності через перетворення до головної мети. Цільовим орієнтиром у викладанні предмету БЖД є розвиток і формування творчої особистості. А саме початкова ланка – усвідомлення унікальності свого інтелекту [3].

Організація ігор на заняттях з БЖД має свої особливості. У процесі організації навчальних ігор необхідно звернути увагу на вікові особливості учнів. Навчально-пізнавальний мотиви у підлітків проявляється в інтересі до способів добування знань. Поширюється інтерес до методів теоретичного і творчого мислення (застосування дослідницьких методів аналізу на занятті, участь у позашкільних заходах) [1]. У практиці навчання використовують також проблемні заходи до організації процесів засвоєння, так зване проблемне навчання. Сутність його зводиться до того, що на занятті навмисно створюється ситуації пізнавального утруднення – проблемна ситуація, при якій для вивчення теми необхідно самостійно скористатися кількома розумовими операціями: порівнянням, аналізом, аналогією, синтезом, узагальненням або одночасно їх комплексом.

Тож запровадження у процес навчання предмету «Безпеки життєдіяльності» є головною метою держави та суспільства в цілому [5].

Список використаних джерел:

1. Бакка М. Т. Основи безпеки життєдіяльності людини. Житомир, 1997. 333 с.
2. Власюк О. С. Національна безпека України: еволюція проблем внутрішньої політики : Вибр. наук. пр. Київ : НІСД, 2016. 528 с.
3. Організація та проведення «Дня цивільного захисту» в дошкільному навчальному заклад: Метод. Рекомендації / уклад.: Л. Богданович, С. Усик. Л: Навч.-метод. центр цивільн. зах. та безпеки життєдіяльності, 2017. 40 с.
4. Пилипенко В. Ф. Безпека: теорія, парадигма, концепція, культура: словар справочник. 2-ге вид. ПЕР СЭ, 2005. 158 с.
5. Про затвердження плану основних заходів цивільного захисту на 2021 рік: Розпорядж. Каб. Міністрів України від 28.12.2020 р. № 1659-р. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1659-2020-p> (дата звернення: 05.04.2021).

*Науковий керівник – асистент Яблуновська К.О.
Миколаївський національний аграрний університет*